

MOKYKLŲ BENDRUOMENĖS POŽIŪRIS Į MOKYKLINĘ MEDIACIJĄ

Doc. dr. Jolanta Sondaitė

Mykolo Romerio universitetas, Socialinės politikos fakultetas, Psichologijos katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas (8 5) 271 4620
Elektroninis paštas jsondait@mruni.eu

Svetlana Vimoncienė

Mykolo Romerio universitetas, Socialinės politikos fakultetas, Psichologijos katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas (8 5) 273 0895
Elektroninis paštas: vimonc@ml.lt

Pateikta 2009 m. rugsėjo 10 d.

Parengta spausdinti 2008 m. spalio 9 d.

Santrauka

Mokyklinė mediacija – procesas, kurio metu apmokyti mokiniai (mediatoriai) padeda savo bendramžiams išspręsti konfliktą. Lietuvoje dar tik pradama diskutuoti apie mokyklinę mediaciją, todėl tikslinga išsiaiškinti mokyklos bendruomenės požiūrį į mokyklinę mediaciją. Straipsnyje nagrinėjamas mokytojų, mokinių ir tėvų požiūris į mokyklinę mediaciją. Taikant anketinės apklausos bei scenarijų metodą paaiškėjo, kad mokyklos bendruomenės atstovų požiūris į mokyklinę mediaciją, turint apie ją informacijos, yra teigiamas. Tyrinėjant mokinių, mokytojų, tėvų bei vyrų ir moterų grupes nustatyta, kad dauguma tiriamųjų nežinojo apie mediaciją, o susipažinę, pritarė jai. Nustatyti skirtumai tyrinėjant norą sužinoti daugiau apie mediaciją, požiūrį į programos reikalingumą, norą dalyvauti joje, bei norą taikant mediaciją spręsti konfliktus.

Pagrindinės sąvokos: konfliktų sprendimas mokykloje, mokyklinė mediacija, tarpininkas.

Įžanga

Temos aktualumas. Šiuolaikinės visuomenės gebėjimas taikiai išspręsti konfliktus itin svarbu (Cremin, 2002). Viena iš aktualiausių šiuolaikinės mokyklos problemų yra konfliktai bei nesugebėjimas juos efektyviai spręsti. Konfliktams spręsti vaikai pasirenka įvairius, dažnai nekonstruktyvius, jų sprendimo būdus: smurtą, agresiją, patyčias.

Mokiniai tarpusavyje konfliktuoja bemaž dėl visko. Dauguma jų mano, kad turi tik tris išeitis: kreiptis į vyresnius, griebtis jėgos arba atsitraukti. Mokinių mediacijos programa gali pasiūlyti dar vieną, ketvirtą, išeitį – ieškoti mediatoriaus (Shapiro, 1996; Flecknoe, 2005).

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti ir išanalizuoti mokyklų bendruomenės (mokinių, mokytojų, tėvų) požiūrį į mokyklinę mediaciją. Tyrime daroma prielaida, kad susipažinusi su mokykline mediacija mokyklų bendruomenė ją vertins teigiamai: bendruomenė pritarė, kad mediacija būtų įdiegta mokyklose, norės sužinoti apie ją daugiau, dalyvauti šioje programoje bei taikydama mediaciją spręsti iškilusius konfliktus.

Tyrimo teorinis pagrindimas

Mediacija – tai siekiantis tenkinti interesus konflikto sprendimo procesas, kurio metu neutrali ir nešališka trečioji šalis (mediatorius, tarpininkas) skatina bei padeda konfliktuojančioms šalims pasiekti jas abi tenkinančius sprendimus.

Mokyklinė mediacija yra konfliktų, kylančių mokykloje, valdymas, kurio metu apmokyti mokiniai – mediatoriai padeda savo bendraamžiams išsiaiškinti, kokia problema, aptarti poreikius ir surasti taikų sprendimą (Flecknoe, 2005).

Mokyklinės medicijos tyrimas JAV parodė, kad net 64 proc. apmokytų mokinių – mediatorių gerai įsiminė medicijos taisykles ir veikė pagal jas. Kiti mokiniai praleisdavo ne daugiau kaip vieną medicijos žingsnį arba pažeidinėjo vieną iš medicijos taisyklių. 86 proc. vaikų, apmokytų būti mediatoriais, teigė, kad jautėsi tinkamai parengti padėti kitiems spręsti konfliktą (Humphries, 1999).

Kadangi mediacija yra sistemingas procesas, besiginčijantys mokiniai turi galimybę išsakyti savo mintis ir išklausti vienas kitą. Mediacija būna veiksminga ne tik paties konflikto metu, bet gali pagerinti ir tolesnius konflikto dalyvių santykius. Antai mokiniams, kurie nuolat kivirčijasi, mediacija gali padėti pakeisti savo elgesį ir išmokyti geriau bendrauti. Įrodyta, kad mediacija pagerina mokinių, tėvų, mokytojų ir mokyklos administracijos bendravimą (Shapiro, 1996).

Mokyklinė mediacija siekia atkurti konfliktuojančių mokinių santykius, vengiama bausti juos, gerinamas mokyklos psichologinis klimatas (Murray, 2003).

Įdiegus mokyklinę mediciją mažėja ir konfliktų skaičius su mokytojais bei administracija. Taisant mokyklinę mediciją sprendžiama tokia problema, kaip žodinis persekiojimas, grasinimai, įžeidimai arba paskalų skleidimas, fizinės agresijos panaudojimas, vagystės, daiktų atėmimas iš silpnesnių. Tyrimai rodo, kad įvedus medicijos programą mokyklose gerokai sumažėjo konfliktų, disciplinos pažeidimų (Smith, Daunic, Miller, Robinson, 2002) ir bausmių už smurtą skaičius (Bickmore, 2002).

Mokyklose, kuriose yra įdiegta medicijos programa, atsiranda daugiau pakantumo kitų kultūrų, tautų žmonėms (Shapiro, 1996).

Mokyklinė mediacija skirta padėti mokiniams ieškoti alternatyvių konflikto sprendimo būdų. Ji skatina vaikus spręsti savo problemas konstruktyviai. Efektyvi mediacija padeda mokiniams suprasti ir gerbti įvairiausių požiūrius (Chittooran, Hoenig, 2004).

Tyrimų rezultatai rodo, kad apie 85–95 proc. mokinių, pasinaudojusių mokykline meditacija, ilgainiui išsprendė konfliktą, o 5–10 proc. susitarė per trumpą laikotarpį po tarpininkavimo (Višnevskaja, 2003). B. A. Murray (2003) tyrimo duomenimis, medicijos procesu mokyklose liko patenkinti 79 proc. aukų ir 87 proc. skriaudikų. Įvedus mediciją mokyklose sumažėjo joje besimokančių mokinių baimė būti nuskriaustiems, tik 10 proc. dalyvavusių mokyklinėje medicijoje aukų bijojo pakartotinai būti savo skriaudikų nuskriausti (Murray, 2003).

Tyrimai rodo, kad bendraamžių pagalba sprendžiant konfliktus yra daug efektyvesnė negu suaugusių įsikišimas (Chittooran, Hoenig, 2004).

Medicijos proceso metu priimdamas sprendimus šalys turi daugiau teisių. Tai reiškia, kad mokiniai kontroliuoja proceso rezultatus. Jiems nedaro įtakos mokytojai arba kiti autoritetingi žmonės, nežinantys visų faktų ir niuansų (Jurjev, 2003). Tokie susitarimai geriausiai patenkina vaikų interesus ir poreikius.

Medicija padeda išpuoselėti tokius moksleiviams gebėjimus, kaip aktyvus klausymas, kritinis mąstymas, problemų sprendimas, empatija. Mokiniam, apmokytiems medicijos, būdinga kompetentingumas, atsakingumas bei pagarba mokyklos bendruomenei (Murray, 2003).

Vaikai supažindinami su kūrybiškais konfliktų sprendimo procedūromis, kurios galėtų padėti ateityje kylant ginčams (Bowman, 1996). Išmokę spręsti savo konfliktus mokiniai, konstruktyviai gali išmokyti išvengti destruktivos eskalacijos, besibaigiančios fizine žala (Smith ir kt., 2002).

Apie 87 proc. apmokytų mokinių – mediatorių pranešė, kad bent vieną – du kartus per mėnesį taiko įgytus įgūdžius sprenddami konfliktus su draugais ir šeimos nariais. Apie 50 proc. apklaustųjų taikė šiuos įgūdžius tris ir daugiau kartų per mėnesį. Apie 97 proc. tėvų pažymėjo, kad medicija mokykloje – teigiama jų vaikų patirtis. 85 proc. tėvų pranešė, kad jų vaikai bent kartą per mėnesį taikė įgytus įgūdžius namuose, 47 proc. tėvų teigė, kad jų vaikai daugiau nei tris kartus per mėnesį įgytus įgūdžius taiko namuose (Smith ir kt., 2002).

Apmokyti medicijos vaikų šeimose tarp brolių ir seserų sumažėjo konfliktų skaičius bei jų intensyvumas. Daugumos tėvų nuomone, po dalyvavimo medicijos programoje vaikai ėmė labiau save vertinti, padidėjo jų pasitikėjimas savimi, labiau jie ėmė suvokti, kad konflikto metu būtina išreikšti jausmus. Vaikų mokytojai pritarė šiems pastebėjimams (Gentry, Benenson, 1992).

Vaikai, dalyvaujantys medicijos programoje, turi daugiau privalumų. Pagerėjęs šių mokinių elgesys jie rečiau baudžiami, aukštesnis jų statusas tarp bendraamžių, pagerėja akademiniai pasiekimai ir lyderiavimo įgūdžiai, sėkmingiau sprendžiamos problemos namuose bei mokykloje (Humphries, 1999).

A. Palujanskienės bei J. V. Uzdilos (2004) atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad taikant konstruktyvų konfliktų sprendimo būdą įmanoma sumažinti jų skaičių mokyklose. Iškilus konfliktinei situacijai mokiniai ieško kompromisų, vengia tiesiogiai konfliktuoti, bendradarbiauja, ieško ir randa tinkamiausią konfliktų sprendimo būdą. Šio tyrimo autoriai teigia, kad sėkminga jaunuolių socializacija mokykloje

tiesiog negalima nežinant konflikto sprendimo būdų. Visa tai patvirtina, kad pedagogams ir mokiniams būtina mokytis ieškoti konstruktyvių konfliktų sprendimo būdų.

Lietuvos mokyklose ši naujovė dar netaikoma, nors apie mokyklinę mediaciją jau kyla diskusijos. Prieš siūlant mediacijos paslaugą mokyklos bendruomenei, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas ją įgyvendinti, tikslinga išsiaiškinti mokyklos bendruomenės požiūrį į ją.

Tyrimo metodika

Tiriamieji. Tyrime dalyvavo Vilniaus, Utenos, Šiaulių, Pabradės ir Švenčionių mokyklų 51 mokytojas, 51 (6 – 9 klasių) mokinyss bei 47 tėvai. Mokyklų bendruomenės nariai atrinkti taikant patogiają atranką.

Tyrimo metodai. Tyrime panaudotos anoniminės autorių sukurtos anketos mokiniams, mokytojams ir tėvams. Anketas sudaro atviro ir uždaro tipo klausimai, skirti išsiaiškinti tiriamųjų požiūrį į konfliktų sprendimo galimybes mokykloje, dvi trumpos hipotetinės istorijos, skirtos supažindinti su mokykline mediacija, bei atviro ir uždaro tipo klausimai, skirti išsiaiškinti požiūrį į mokyklinę mediaciją.

Tyrime taip pat taikytas scenarijų metodas: tiriamiesiems pateiktos dvi trumpos hipotetinės istorijos, skirtos supažindinti su mokykline mediacija, jos esmė. Istorijose aprašomos konfliktinės situacijos, įvairūs jų sprendimo būdai. Galiausiai tarpininkui padedant konfliktai išsprendžiami.

Duomenų analizė. Duomenims apdoroti buvo naudojamas SPSS 13.0 versijos statistinis duomenų analizės paketas. Hipotezėms tikrinti pasirinktas χ^2 kriterijus bei Manno ir Whitney U testas. Duomenys taip pat buvo analizuoti taikant kokybinę analizę.

Rezultatai ir jų aptarimas

Mokyklos bendruomenės narių žinios apie mediaciją. Išanalizavus gautus duomenis galima teigti, kad didžioji dauguma mokyklos bendruomenės atstovų nežino apie mediaciją (82 proc. mokinių, 71 proc. mokytojų bei 83 proc. tėvų). Statistiškai reikšmingų skirtumų, kiek mokiniai, mokytojai ir tėvai žino apie mediaciją, nėra ($\chi^2=2,901$, $p=0,234$). Kiek vyriškosios ir moteriškosios lyties mokyklos bendruomenės atstovų žino apie mediaciją ($\chi^2=0,205$, $p=0,651$) statistiškai reikšmingo skirtumo nėra ($\chi^2=0,205$, $p=0,651$). 18 proc. mokinių, 29 proc. mokytojų, 17 proc. tėvų teigia, kad žino apie tarpininkavimą (mediaciją), bet ne visų jų žinios yra teisingos. Keli vaikai sieja tarpininko pagalbą su kompromiso suradimu, dalis mokytojų supranta šio proceso esmę, tačiau paties termino „mediacija“ dauguma jų nežino arba jų žinios yra paviršutiniškos „...kažką girdėjau, bet neaišku“, „...skaičiau spaudoje, bet reikėtų daugiau informacijos“, be to, mokytojų grupėje pastebima tendencija klaidingai priskirti mediatoriui „patarimų dalintojo“ vaidmenį. Remiantis gautais rezultatais galima teigti, kad mokyklos bendruomenė nežino, kas yra mediacija, todėl norint pradėti mokyklose diegti mokyklinę mediacijos programą, kad būtų kuo mažiau tam priešinamasi, būtina pirmiausiai išsamiai supažindinti visus mokyklos bendruomenės narius su mediacijos sąvoka ir jos esmė.

Remiantis G. Matlofo ir S. W. Smitho (1999) atliktu tyrimu, vidurinės mokyklos mokytojai ir kiti profesionalai, nežinantys apie mediaciją, priešinosi, kad ji būtų vykdoma. Jie negalėjo suprasti, kokia gali būti mediacijos nauda ir aiškino, kad gerų rezultatų galima pasiekti tik remiantis tradicine disciplina.

Mokyklos bendruomenės narių požiūris į konfliktų sprendimą taikant mediaciją. Dauguma mokyklos bendruomenės narių perskaitę apie hipotetines situacijas teigiamai įvertino mediacijos taikymą sprendžiant konfliktus (86 proc. mokinių, 90 proc. mokytojų, 83 proc. tėvų). Nėra statistiškai reikšmingų skirtumų tarp mokinių, mokytojų ir tėvų požiūrio į konfliktų sprendimą taikant mediaciją ($\chi^2=3,297$, $p=0,192$). Statistiškai reikšmingo skirtumo taip pat nėra, kaip vyriškosios ir moteriškosios lyties mokyklos bendruomenės atstovai vertina konfliktų sprendimą taikant mediaciją (Mann ir Whitney U=1711,500, $p=0,952$). Mokyklų bendruomenės atstovų nuomone, šiuo būdu išspręsti konfliktus galima greitai, lengvai, nenaudojant fizinio ir psichologinio smurto, išsprendus ginčą nelieka pralaimėjusių, nuskriaustų ir nelaimingų. Tėvai pabrėžė, kad įdiegti mediaciją mokykloje būtų nelengva ir tai ilgas, bet galiausiai sėkmingas procesas.

Mokslinėje literatūroje pabrėžiama, kad siekiant pamatyti teigiamą mediacijos poveikį gali prireikti kelerių šios programos veikimo mokykloje metų (Smith ir kt., 2002).

10 proc. mokytojų ir 15 proc. tėvų reikšdami nuomonę apie mediaciją sprendžiant konfliktus išsakė abejones: „...gal ne visada konfliktuojančios pusės norėtų tarpininko“, „...ar konfliktuojantys turės kantrybės iš klausyti tarpininko“, „...prie kiekvieno vaiko nepastatysi asmens sargybinio“, „...gal turėtų

būti suaugęs žmogus, turintis patirties konfliktų sprendime, galintis padėti vaikams suprasti vieniems kitus“.

Mokyklos bendruomenės narių noras sužinoti daugiau apie mediaciją sprendžiant konfliktus. Apibendrinus rezultatus išryškėjo mokyklos bendruomenės atstovų susidomėjimas mokykline mediacija. 73 proc. mokinių ir 92 proc. mokytojų išreiškė norą sužinoti daugiau apie mediaciją, nes: tai labai įdomu; šios žinios gali praversti gyvenime, padėti greičiau bei lengviau spręsti konfliktus, rasti geriausius sprendimo variantus; tai sumažintų konfliktų skaičių mokykloje bei padėtų ugdyti bendravimo kultūrą mokyklos bendruomenėje; įgijus šių žinių būtų galima padėti kitiems, apmokyti juos. Tėvai taip pat išsakė norą dalyvauti mediacijos programoje mokykloje, nes ir patys nemoka spręsti konfliktų. Nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp mokinių ir mokytojų noro sužinoti daugiau apie mediaciją ($\chi^2=6,746$, $p=0,009$). Mokytojų didesnis noras. Nagrinėjant mokyklos bendruomenės atstovų norą sužinoti daugiau apie mediaciją nustatyta, kad moterys labiau nori apie tai sužinoti. Nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas ($\chi^2=12,646$, $p=0,000$).

Mokyklos bendruomenės narių požiūris į mediacijos programos reikalingumą mokykloje. Kaip rodo anketinės apklausos rezultatų analizė, dauguma mokyklos bendruomenės narių pritaria mediacijos programos (78 proc. mokinių, 94 proc. mokytojų bei 75 proc. tėvų). Mokytojai labiau negu mokiniai pritaria mediacijos programos reikalingumui mokykloje Tarp mokinių ir mokytojų požiūrių į mediacijos programos reikalingumą mokykloje nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas ($\chi^2=6,764$, $p=0,034$). Nagrinėjant mokyklos bendruomenės atstovų požiūrį į mediacijos programos reikalingumą mokykloje nustatyta, kad moteriškosios lyties atstovės labiau linkę manyti, jog ši programa yra reikalinga mokyklose. Nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas (Mann'o ir Whitney U=1710,000; $p=0,018$). Be to, kad ši programa turėtų būti tiesiog nauja, įdomi ir taip galėtų sudominti vaikus įsitraukti į šią veiklą, padėtų lengviau ir objektyviau spręsti konfliktus, kylančius mokykloje, bei sušvelninti jų pasekmes. Taip sumažėtų konfliktų skaičius, pagerėtų santykiai tarp mokyklos bendruomenės narių. Mokytojų ir tėvų nuomone, mokyklinė mediacijos programa naudinga vaikui asmeniniškai tobulėjant: vaikai išmoktų įsigilinti į kitų žmonių poreikius, taptų empatiškesni, žinotų kaip kitaip galima spręsti savo problemas, galėtų patys valdyti savo emocijas, norus. Mokytojų nuomone, įdiegus šią programą būtų suteikta nemaža pagalba jų darbe, daugiau laiko jie galėtų skirti mokymui, o ne konfliktų sprendimui. Mokytojų ir tėvų nuomone, ši programa būtų naudinga ne tik mokiniams. Į ją galėtų būti įtraukti ir suaugę mokyklos bendruomenės nariai. Tai padėtų ir jiems įgyti konfliktų valdymo įgūdžių, be to, turėtų teigiamos įtakos jų asmenybės pokyčiams, galimai sumažėtų jų noras dominuoti, taip pat gynybiškumas bei autokratiškumas.

Mokslinės literatūros analizė rodo, kad bendraamžių pagalba sprendžiant konfliktus yra daug efektyvesnė nei suaugusių įsikišimas (Chittooran, Hoenig, 2004). Įdiegus mokyklinę mediaciją išsaugomi šalių tarpusavio santykiai (Bowman, 1996; Višnevskaja, 2003; Šabalina 1998; Shapiro, 1996). Mediacija padeda išvengti įvairių tradicinės disciplinos bausmių (Murray, 2003; Shapiro, 1996). Ją įdiegus atsiranda daugiau pakantumo kitų kultūrų, tautų žmonėms (Shapiro, 1996). Mediacija sprendžiant konfliktus yra naudinga siekiant ugdyti vaikų socialinius įgūdžius, didinti saugumą mokykloje, stiprinti tarpusavio bendravimą (Bickmore, 2002; Povilaitis, Valiukevičiūtė, 2006).

Remiantis mūsų tyrimo duomenimis 22 proc. mokinių, 6 proc. mokytojų, ir 6 proc. tėvų mano, kad mediacijos programa mokykloje nereikalinga. Mokiniai šį savo požiūrį argumentuoja tuo, kad mokykloje konfliktų yra nedaug, juos mokiniai sugeba išsiaiškinti patys, be to, konfliktai yra konfliktuojančių asmeninis reikalas. Mokytojai nerimauja dėl to, kad pastaruoju metu mokykloje ir taip atsirado daug naujovių, reikalaujančių nemažai laiko, pastangų, o mokiniams bei mokytojams ir taip tenka didžiulis krūvis.

Ar mokiniai ir mokytojai kreiptųsi į tarpininką? Apie pusė mokinių (57 proc.) ir mokytojų (46 proc.) kilus konfliktui kreiptųsi pagalbos į tarpininką, nes tai būtų ramesnis ir geresnis konflikto sprendimo būdas, tačiau būtina sąlyga, kad mokinys – tarpininkas būtų kokybiškai parengtas. Daugelis jų išreiškė pasitikėjimą tarpininko sugebėjimais, vis dėlto 41 proc. mokinių ir 25 proc. mokytojų kilus konfliktui nesikreiptų pagalbos į tarpininką, bet stengtųsi konfliktą išspręsti patys. Dalis mokytojų (29 proc.), jei galėtų įsitikinti tarpininko kvalifikacija ir nešališkumu, greičiausiai neprieštarautų tokiam konflikto sprendimo variantui. Kai kurių mokytojų manymu, esant mokytojo ir mokinio konfliktui tarpininkauti turi apmokytas mokytojas, o konfliktams tarp mokinių – mokinys. Ši nuomonė dažniausia atsakymuose mokytojų, kurie nesutiktų, kad jiems tarpininkautų mokinys – mediatorius. Šių mokytojų manymu, padėti spręsti konfliktus turėtų autoritetingesnis asmuo – specialiai apmokytas mokytojas, psichologas arba kitas specialistas. Be to, mokytojas pats turi mokėti išspręsti konfliktą. S. Theberge ir O. Karano (2004) tyrimo duomenimis, 95 proc. mokinių žinojo apie mokyklinę mediaciją, tačiau iš jų tik 9 proc. ją taikė. Šie autoriai pabrėžia, kad mediacija mokykloje turėtų būti prieinama, konfidenciali ir nesusijusi su bausme.

Išvados

1. Susipažinę su mokykline mediacija dauguma mokyklų bendruomenės narių ją vertino teigiamai.
2. Didžioji dauguma mokyklos bendruomenės atstovų nežino apie mediaciją, bet išreiškė norą daugiau sužinoti apie ją. Daugiau sužinoti apie mediaciją pageidauja mokytojai negu mokiniai ir moterys negu vyrai.
3. Dauguma mokyklos bendruomenės narių pritaria mediacijos programos reikalingumui mokykloje. Mokytojai labiau pritaria mediacijos programos reikalingumui mokykloje negu mokiniai. Moterys yra labiau negu vyrai linkusios manyti, kad ši programa yra reikalinga mokyklose.
4. Apie pusę mokinių ir mokytojų kilus konfliktui kreiptusi pagalbos į apmokytą tarpininką, jeigu tokia galimybė būtų.
5. Siekiant sėkmingai įdiegti mediacijos programą mokyklose būtina imtis švietėjiškos veiklos. Kuo daugiau mokyklų bendruomenės atstovai žinos apie mediaciją, kuo labiau pavyks juos suinteresuoti bei motyvuoti įsitraukti į šią veiklą, tuo sėkmingiau bus galima mediaciją įgyvendinti Lietuvos mokyklose.

Literatūra

1. Bickmore, K. Good training is not enough: research on peer mediation program implementation. *Social Alternatives*. 2002, 21 (1): 33–38.
2. Bowman, L. K. Collaboration through mediation. *Business West*. 1996. Vol. 13 Issue 7, p. 26. Database: Regional Business News.
3. Chittooran, M.; Hoenig, G. Peer Mediation: Guide For School Support Personnel [interaktyvus], 2004 [žiūrėta 2009-03-11]. <<http://www.guidancechannel.com/default.aspx?index=1192&cat=13>>.
4. Cremin, H. Pupils Resolving Disputes: Successful Peer Mediation Schemes Share their Secrets. *Support for Learning*. 2002, 17 (3): 138–142.
5. Flecknoe, M. What does anyone know about peer mediation? *Improving Schools*. 2005, 8 (3): 221–235.
6. Gentry, D. B.; Benenson, W. A. School-Age Peer Mediators Transfer Knowledge and Skills to Home Setting. *Mediation Quarterly*. 1992. Vol. 10 Issue 1, p.101–109. Database: Business Source Complete.
7. Humphries, T. L. Improving peer mediation programs: Student experiences and suggestions. *Professional School Counseling*, 1999. Vol. 3 Issue 1, p.13. Database: MasterFILE Premier [interaktyvus]. [žiūrėta 2009-05-10]. <<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=f5h&AN=2512209&site=ehost-live>>.
8. Matloff, G.; & Smith, S. W. Responding to a school wide conflict resolution-peer mediation program: Case study of middle school faculty. *Mediation Quarterly*, 1999, 17: 125–141.
9. Murray, B. A. Examining school based mediation. The Graduate College University of Wisconsin-Stout [interaktyvus], 2003. [žiūrėta 2009-]. <www.uwstout.edu/lib/thesis/2003/2003murrayb.pdf>.
10. Palujanskienė, A.; Uzdila, J. V. Agresija ir konfliktai mokykloje. *Pedagogika*. 2004, 73: 124–127.
11. Povilaitis, R.; Valiukevičiūtė, J. Patyčių prevencija mokykloje. Vilnius: Multiplex, 2006.
12. Shapiro, D. Konfliktai ir bendravimas. Vilnius: Atviros Lietuvos fondas, 1996.
13. Smith, S. W.; Daunic, A.; Miller, D.; Robinson, T. R. Conflict Resolution and Peer Mediation in Middle Schools: Extending the Process and Outcome Knowledge Base. *Journal of Social Psychology*, 2002. Vol. 142, p. 567–586. Database MasterFILE Premier [interaktyvus]. [žiūrėta 2008-02-28]. <<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=f5h&AN=7217302&site=ehost-live>>.
14. Theberge, S.; Karan, O. Six factors inhibiting the use of peer mediation in a junior high school. *Professional School Counseling*. 2004, 7(4): 283–291.
15. Вишневецкая, А. В. Медиация как технология регулирования конфликта [interaktyvus], 2003 [žiūrėta 2008-09-15]. <<http://www.humanities.edu.ru/db/msg/46610>>.
16. Шабалина, В. Посредничество школьников как составная часть психопрофилактики в образовательной среде [interaktyvus], 1998 [žiūrėta 2008-07-10]. <<http://www.narcom.ru/parents/parents/11.html>>.
17. Юрьев, П. Частная юстиция и новые системы разрешения споров в Узбекистане [interaktyvus], 2003 [žiūrėta 2008-04-20]. <<http://www.uzlaw.org/navigator/manual/view.asp?id=389n>>.

ATTITUDE OF SCHOOL COMMUNITY TOWARDS MEDIATION

Dr. Jolanta Sondaitė

Mykolas Romeris University

Svetlana Vimoncienė

Mykolas Romeris University

Summary

School mediation is an opportunity to develop skills of cooperation and the positive conflict resolution among pupils. Mediation is an alternative way of conflict resolution wherein a neutral third party gets involved in the process conflict resolution to encourage and help conflicting parties reach a decision independently. In the case of school mediation, specially trained pupils or mediators help their peers solve their conflicts.

In Lithuania there is a lack of scientific literature and research in the field of school mediation. This innovation is yet to be applied at schools, though some discussion on the subject is already taking place. In order to ensure better conditions for the success of a mediation program, it is necessary to ascertain the attitude of the school community towards mediation before making proposals for its implementation.

Participants of the study. 51 teachers, 51 (6-9 forms) pupils from schools of Vilnius, Utena, Šiauliai, Pabradė, Švenčionys and 47 parents participated in this study.

Methods of evaluation. Questionnaires and sample mediation scenarios were used in the study.

Method of analysis. SPSS version 13.0 statistical data analysis package was used to analyse the collected data. Hypotheses were checked using criterion χ^2 and the Mann and Whitney U. test. Data was also analysed using qualitative analysis.

The study reveals that the school community's attitude towards school mediation is positive. Many of the participants (teachers, pupils, parents, both men and women) had no prior knowledge of mediation, but received it positively after participating in the study. There were some differences among groups as to desiring more information about mediation, perceived necessity of the program, willingness to participate and inclination to solve conflicts by means of mediation.

Keywords: conflict resolution in school, peer mediation, mediator.